

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 4 ด้านคือ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นเชาวน์ปัญญา และการคำนึงถึงเอกัตบุคคล โดยมีขั้นตอนการศึกษารูปได้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 4 ด้าน คือ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นเชาวน์ปัญญา และการคำนึงถึงเอกัตบุคคล

2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 85 คน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1,108 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 1,193 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ที่คัดเลือกจากกลุ่มประชากร โดยมีวิธีการ ดังนี้ ผู้บริหารใช้เทคนิคสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 85 คน ครู ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน โดยแยกตามขนาดโรงเรียนได้ 3ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว นำมาเทียบสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน นำกลุ่มตัวอย่างมาสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 370 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำนวน 4 ด้าน คือ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นเชาวน์ปัญญา การคำนึงถึงเอกลักษณ์คลแบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990, p.19) ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert) (Best & Kahn, 1993, p. 246)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. บันทึกเสนอให้สำนักงานประสานงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
2. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยส่งด้วยตนเอง
3. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 370 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใช้การทดสอบค่าที (t -test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F -test)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 370 คน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.97 และครู จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 77.03 ประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวนทั้งหมด 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.59 แยกเป็นผู้บริหาร 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.43 และครู จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.16 มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวนทั้งหมด 353 คน คิดเป็นร้อยละ 95.41 แยกเป็นผู้บริหาร 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.54 และครู จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 74.87 ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.73 อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 และผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 54.87

5.1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบารมี รองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงเอกลักษณ์ และ ด้านการกระตุ้นเยาวชนปัญญา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการสร้างบารมี พบว่า พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสร้างบารมี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.20, S.D. = .68$) ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลที่ตามมาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .70$) และผู้บริหารให้เกียรติกับผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การกระทำของผู้บริหารเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.86, S.D. = .72$)

2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96, S.D. = .56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารมองเห็นโอกาส

($\bar{X} = 4.14, S.D. = .67$) ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ($\bar{X} = 4.07, S.D. = .68$) ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และมีการพัฒนาผู้ร่วมงานของตนเองอยู่เสมอ และ ผู้บริหารมีความแน่วแน่ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.05, S.D. = .70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารอาสาตนเพื่อทดลองกระทำสิ่งใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .14$)

3) ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92, S.D. = .57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.15, S.D. = .73$) ผู้บริหารเคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.06, S.D. = .71$) และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.05, S.D. = .75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารให้เวลาในการสอนงาน และเนะนังงานแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.72, S.D. = .78$)

4) ด้านการกระตุ้นเขาวนปัญญา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการกระตุ้นเขาวนปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = .55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้เรียนรู้การทำงาน และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .67$) ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานริเริ่มโครงการใหม่ๆ ที่ใช้ความรู้ความสามารถของวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.92, S.D. = .71$) และ ผู้บริหารให้แนวคิด และข้อเสนอแนะที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.87, S.D. = .68$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำประเด็นต่างๆ ที่ยังไม่เกิดเป็นปัญหาขึ้นมาพิจารณาให้รอบคอบ ($\bar{X} = 3.71, S.D. = .70$) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ มาก

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหาร

และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญ สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งกานต์ รอดเรือง (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และเขตการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ เอี้ยวสวนุรักษ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวลทิพย์ กาศศิริ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและข้าราชการครู ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบจัดการ และภาวะผู้นำแบบปฏิรูป อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ มณีกาญจน์ รัตนธรรม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอุทิศเวลา เสียสละ มีจิต สาธารณะ มีความชัดเจนในการปฏิบัติ มองการณ์ไกลและมุ่งอนาคต มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ในการปฏิบัติงาน ตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลที่ตามมาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม ให้ เกียรติกับผู้ปฏิบัติงาน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้กับผู้ร่วมงาน รู้จักชักจูง ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทุ่มเทการทำงาน กระตุ้นให้ครูเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นสำคัญดังนี้

1) ด้านการสร้างบารมี โดยรวมและรายข้อ มีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับ สุวิทย์ เมืองศิริ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสถาบันการ อาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ด้านการสร้างบารมี อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับฮูเวอร์ (Hoover, 1987, p. 3020-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบภาวะ ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เพื่อจะศึกษาว่าผู้นำทางการศึกษามีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบ ของภาวะผู้นำ 2 แบบ ตามทฤษฎีของแบส เช่นเดียวกับผู้นำทางทหารและธุรกิจหรือไม่ กล่าวคือ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ จะประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ ความอาทรเส่นหา การมุ่งสัมพันธ์เป็น รายบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา ในขณะที่ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ การให้รางวัลอย่างเหมาะสม และการบริหารแบบวางเฉย โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับครูใหญ่ โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในรัฐทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่ามีลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารกระทำตนเป็นแบบอย่างในการอุทิศเวลา เสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความเชื่อมั่นในตนเอง แน่วแน่ในอุดมคติ ความเชื่อ และค่านิยมของตน ให้ความสำคัญกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ให้กำลังใจ และความไว้วางใจใน การปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหา ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม และจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ ผู้ร่วมงาน

2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้อ มีภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับ วิชัย จันทวงศ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพ ชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านความสามารถส่วนตัว ด้านการคล้อย และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะมองการณ์ไกลและมุ่งอนาคต มีความกระตือรือร้น แน่วแน่ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและมีการพัฒนาผู้ร่วมงานของตนเองอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานสูง ให้กำลังใจผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นผู้ร่วมงานทำงานให้เกิดผลสำเร็จ และผู้บริหารมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงาน มีแนวคิดใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน

3) ด้านกระตุ้นเขาวนปัญญา โดยรวมและรายข้อ มีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับ วิชัย จันทวงศ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านความสามารถส่วนตัว ด้านการคล้อย และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุวิทย์ เมืองศิริ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ด้านการกระตุ้นเขาวนปัญญาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับคิง (King, 1990, p. 2329-A) ได้ศึกษาภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิด และผู้นำแบบปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ของผู้บริหารระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิด สามารถทำนายความพึงพอใจและความสำเร็จได้สูงกว่าภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้เรียนรู้การทำงาน และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานริเริ่มโครงการใหม่ๆ ที่ใช้ความรู้ความสามารถของวิชาชีพ ให้แนวคิด และข้อเสนอแนะที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน มีการแสดงจุดอ่อนจุดแข็งของหน่วยงานให้ทราบโดยทั่วถึง ชักนำให้

ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวคิดใหม่ๆ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการทำงานหรือการแก้ปัญหาได้ชัดเจน มีการสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมองปัญหาในหลายแง่มุม ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานระบุนโยบายโดยใช้เหตุผลและหลักฐานมากกว่าการใช้จิตสำนึก แสวงหามุมมองและวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา แสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบ

4) ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล โดยรวมและรายข้อ มีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกข้อ ไม่สอดคล้องกับสุวิทย์ เมืองศิริ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ด้านคำนึงถึง เอกัตบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ร่วมงาน เคารพในสิทธิ และความเป็นส่วนตัวของผู้ร่วมงาน มีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เคารพและปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมความเป็นตัวเองให้กับผู้ร่วมงาน ยอมรับฟังเรื่องราวของผู้ร่วมงาน เอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้ร่วมงาน

5.2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สุวิทย์ เมืองศิริ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ระหว่างความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการสถานศึกษากับหัวหน้างานแตกต่างกัน และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ระหว่างความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างประเทศแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ รุ่งกานต์ รอดเรือง (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู อยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแบบส วัลด์แมน อโวลิโอ และเบบบ์ (Bass, Waldman, Avolio & Bebb, 1987 p. 19) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ และภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิด ของผู้บริหารระดับกลาง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำทั้ง 2 ลักษณะของผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 77.03 ทำให้ผลออกมาจึงมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง มีความมุ่งมั่น พฤติกรรมเหมาะสมกับความเป็นผู้นำ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ยอมรับ และปฏิบัติตาม บางครั้งไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับครูในโรงเรียน การประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหาร การอุทิศเวลา เสียสละ มีจิตสาธารณะ และความศรัทธา ผู้บริหารไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูได้ โดยเฉพาะด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ผู้ร่วมงานด้วยความเสมอภาคและเป็นกลาง เคารพในสิทธิของผู้อื่น ในข้อที่ว่า ผู้บริหารควรดูความสามารถของแต่ละบุคคล แล้วจึงมอบหมายงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งในข้อเสนอนี้ คิดเป็นร้อยละ 30 ของผู้ให้ข้อเสนอแนะทั้งหมด

5.2.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ เอี้ยวสาณูรักษ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดริเริ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ มณีกาญจน์ รัตนธรรม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรนคร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรนคร จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ ต่างกันจะมีภาวะผู้นำต่างกันไปตามอายุงาน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากย่อมจะผ่านผู้บริหารมาหลายคน ซึ่งผู้บริหารแต่ละคนมีวิธีการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไป ในบางครั้งอาจจะขัดติดกับผู้บริหารคนเก่า แต่เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี จะมีภาวะผู้นำของผู้บริหารมากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า แต่ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะ ครูส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มนี้ จะเป็นคนรุ่นใหม่ มีวิธีการทำงานแบบใหม่รวดเร็วและทันต่อการเปลี่ยนแปลงและยังผ่านผู้บริหารมาน้อยกว่าในกลุ่มอื่นๆ

5.2.4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ เอี้ยวสาธุรักษ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ รุ่งกานต์ รอดเรือง (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู อยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครู ผู้สอนในสถานศึกษา ทุกขนาด มีการปฏิบัติงานภายใต้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมีการประสานงานภายใน โรงเรียนกันตลอดเวลา มีการประชุมวางแผนจัดรูปแบบแนวทางการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีภารกิจต่างๆ ที่ต้องเชื่อมโยงกันในบรรยากาศองค์กรที่เหมือนกันให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วม การได้รับการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหาร โรงเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม ผู้บริหาร ควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำประเด็นต่างๆ ที่ยังไม่เกิดเป็นปัญหาขึ้นมาพิจารณาให้รอบคอบ สามารถตรวจสอบความเหมาะสมของข้อสันนิษฐานในปัญหาสำคัญ พยายามแสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ผู้ร่วมงาน ได้ทราบ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ตามลำดับดังนี้

1) ด้านการสร้างบารมี ผู้บริหารต้องมีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง สร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือกับบุคคลอื่น กระทำตนเป็นแบบอย่างในการอุทิศเวลา เสียสละ มีจิตสาธารณะ มีความซัดเจนในการปฏิบัติ ให้เกียรติผู้อื่นเสมอ มีความสร้างสรรค์ในการทำงานกล้าคิด

กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ โอบอ้อมอารี และมีความเอื้ออาทร แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ บริหารต้องมองโลกในแง่ดี คอยเสริมแรง สร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงาน เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้อยู่ในความปกครองก้าวหน้า เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนา กระตุ้นให้ครูทุกคนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้คำแนะนำปรึกษาจนงานสำเร็จลุล่วง

3) ด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญา ผู้บริหารควรทำตนเป็นแบบอย่างในการแสวงหาความรู้ มีความรู้ในทุกๆด้าน ศึกษาหาความรู้ และนำเสนอแนวคิดใหม่ๆอยู่เสมอ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้เข้ารับการอบรมเสริมความรู้ใหม่ๆ ศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ มีการแข่งขันทักษะใหม่ๆให้ได้ทราบโดยทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน เรียนรู้ในการปฏิบัติงาน และหาทางแก้ไขเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา ให้คำแนะนำ ชี้แจงกับผู้ร่วมงานได้ตลอดเวลา ทำงานเชิงรุก โดยติดตามงานเสมอ

4) ด้านการคำนึงถึงเอกลักษณ์บุคคล ผู้บริหารควรดูความสามารถระหว่างบุคคล แล้วจึงมอบหมายงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรเปรียบเทียบ ต้องเอาใจใส่ผู้ร่วมงานด้วยความเสมอภาคและเป็นกลาง เคารพในสิทธิของผู้อื่นเป็นผู้ที่มีความเข้าใจมนุษย์ทุกคน เป็นผู้นำผู้ใต้บังคับบัญชาขึ้นชอบ ไม่หลงตนเองสามารถอยู่ในโรงเรียนได้อย่างสบายใจ ไม่หวาดระแวงกัน ไว้วางใจและสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานของผู้ร่วมงาน และต้องไม่ทำแบบถูกใจมากกว่าถูกต้อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1
- 2) ควรศึกษาความพึงพอใจของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1
- 4) ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา